

اندیشه‌های نوین تربیتی

دوره ۱۰، شماره ۱

دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه الزهراء^س

بهار ۱۳۹۳

تاریخ دریافت: ۹۲/۳/۸

تاریخ بررسی: ۹۲/۴/۲۰

تاریخ پذیرش: ۹۲/۱۱/۲۷

رابطه طرد و پذیرش مادر با سبک‌های هویت در دانشجویان دختر

رافیه صادقی^{*}، منازم‌رانی زاده‌هنرمند^{**} و نسیم ارشدی^{***}

چکیده

هدف از پژوهش حاضر بررسی رابطه طرد و پذیرش مادر با سبک‌های هویت در دانشجویان دختر کارشناسی دانشگاه شهید چمران اهواز بود. نمونه‌ای به حجم ۱۷۱ دختر از دانشجویان مقطع کارشناسی دانشگاه شهید چمران اهواز، به روش تصادفی چندمرحله‌ای خوشه‌ای انتخاب شدند. ابزار مورد استفاده برای جمع‌آوری داده‌ها شامل پرسشنامه طرد و پذیرش والدین ویژه بزرگسالان (فرم مادر) و پرسشنامه سبک‌های هویت بود. برای تحلیل داده‌ها از روش تحلیل همبستگی متعارف استفاده شد. ضرایب ساختاری به دست آمده در این پژوهش نشان داد که الگویی از نمره‌های پایین در پذیرش مادر و نمره‌های بالا در طرد مادر با الگویی از نمرات پایین در سبک هویت هنجاری و سبک هویت اطلاعاتی همبسته هستند. بنابراین، یافته‌های این پژوهش نشان داد که ترکیب پذیرش بالا و طرد پایین احتمال دو سبک هویت اطلاعاتی و هنجاری را بالا می‌برد.

کلید واژه‌ها

طرد مادر؛ پذیرش مادر؛ سبک‌های هویت؛ دختران دانشجو

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

^{*}نویسنده مسئول: دانشجوی کارشناسی ارشد روان‌شناسی بالینی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شهید چمران، اهواز، ایران

^{**}استاد، گروه روان‌شناسی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شهید چمران، اهواز، ایران

^{***}استادیار، گروه روان‌شناسی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شهید چمران، اهواز، ایران

مقدمه

دوران کودکی و خانواده، مرکزی برای سرانجام رفتار بشر هستند، زیرا آن‌ها علت و زمینه‌آنی و سببی برای رشد تحولی فراهم می‌کنند. آلفرد آدلر^۱ بیان کرد که موقعیت و شرایط خانواده می‌تواند بر تجارب و تحول افراد اثر بگذارد. طرز رفتار و برخورد والدین با کودک مهم‌ترین عاملی است که کودک در درون خانواده با آن مواجه است و با آن بزرگ می‌شود، رفتار والدین در امتداد بعد محبت- طرد، از پاسخ مثبت به رفتار خوداتکایی، تشویق زیاد و فقدان استفاده از تنبیه تا بی‌تفاوتی محض، کنار گذاشتن کودک، فقدان پاسخ مثبت و استفاده از تنبیه متغیر است و در امتداد محور آزادی-کنترل، رفتار والدین از استقلال بخشی نسبتاً کامل به کودک تا کنترل کامل بر فعالیت‌های او در نوسان است (پاک‌دامن و خان‌جانی، ۱۳۹۰). اینکه مادری نسبت به کودک خود پذیرنده؛ یعنی عشق و احساس مثبت خود را هم به صورت فیزیکی هم به صورت کلامی ابراز می‌کند (روهنر^۲ و همکاران، ۲۰۰۵، به نقل از یزدخواستی و قاسمی، ۱۳۹۰) یا طرد کننده؛ یعنی با خصومت، پرخاشگری یا غفلت و مسامحه با کودک رفتار کند (روهنر، ۲۰۰۴)، همگی بر نحوه زیستن بزرگسالی، که امروز کودک محسوب می‌شود، تأثیرگذار است. پذیرش به گرمی، عاطفه، مواظبت، دلداری، تغذیه، حمایت و خلوص محبت مربوط است که والدین می‌توانند نسبت به فرزندانشان احساس کنند و بیان کنند و طرد مربوط است به غیاب یا طرد معنادار که به وسیله والدین احساس و رفتار می‌شوند و باعث ایجاد عاطفه و رفتارهای آسیب‌رسان روان‌شناختی و فیزیکی متنوع می‌شود (روهنر، ۲۰۱۳). از طرفی امروزه بررسی تأثیر «خانواده» بر شکل‌گیری هویت در دوره نوجوانی مورد توجه روان‌شناسان قرار گرفته است. برخی صاحب‌نظران با این اعتقاد که خانواده نقش مهمی در ایجاد شرایط مساعد برای رشد هویت نوجوانان ایفا می‌کند پژوهش‌هایی را درباره کنش‌های خانواده و روابط مختلف خانوادگی شروع کرده‌اند (شولتیس و بلواشتاین^۳، ۱۹۹۴؛ فولاد چنگ، ۱۳۸۵).

خانواده کودک می‌تواند بر شیوه‌ای اثرگذار باشند که آن‌ها خودشان را در جامعه به‌عنوان یک

1. Alfred Adler
2. Rohner
3. Schulthess & Blustein

کل تعریف می‌کنند. ادراک فرد از خود به‌عنوان یک کل و سؤال‌هایی مانند «من که هستم»، «چه می‌خواهم بشوم؟» «از زندگی ام چه می‌خواهم؟» از جمله سؤالاتی است که ممکن است فرد در دوران‌های مختلف زندگی با آن مواجه شود. این پرسش‌ها که چند سال ادامه خواهند یافت جستجوی هویت نامیده می‌شود. رابطه والدین - نوجوان یک عامل مهم در کسب هویت در طی دوران نوجوانی است، در پژوهش‌های زیادی نشان داده شده که کسب هویت موفق با سطوح بالاتری از حمایت والدین همبستگی مثبت دارد (لویکس^۱ و همکاران، ۲۰۰۶؛ میکولینسر و شاور^۲، ۲۰۰۷؛ پیتمن^۳ و همکاران، ۲۰۱۲ و کوپک و دنیسن^۴، ۲۰۱۲). اریکسون^۵ (۱۹۵۶) هویت را ایجاد هماهنگی بین تصور فرد از خودش به‌عنوان فرد بی‌نظیر و دارای ثبات و تصور دیگران می‌داند، به نقل از امیری و همکاران، (۱۳۸۴). در همین رابطه برزونسکی^۶ (۱۹۹۴)، به نقل از فولاد چنگ و همکاران، (۱۳۸۹) از «سبک‌های پردازش هویت» برای توصیف چگونگی پردازش اطلاعات مربوط به هویت استفاده کرده است. او بر این باور است که سبک‌های هویت، بازتابی از جهت‌گیری‌های پردازش اطلاعات هستند و نوجوان هنگام ساختن هویت خود و متعهد شدن نسبت به ارزش‌ها و باورها از آن‌ها استفاده می‌کند. برزونسکی از سه نوع سبک هویت نام می‌برد که عبارت هستند از «سبک اطلاعاتی^۷»، «سبک هنجاری^۸»، «سبک سردرگم - اجتنابی^۹». افرادی که سبک پردازش آن‌ها «اطلاعات» محور است، افرادی فعال، جستجوگر و ارزیاب هستند و به‌طور دائم در پی کسب اطلاعات مناسب برای شکل‌دهی هویت خود هستند. این دسته از افراد در خصوص سازه‌های ذهنی خود شک می‌کنند و به‌ویژه، هنگامی که با عقایدی مغایر با عقاید خود مواجه می‌شوند به آزمون و امتحان ابعاد مختلف اعتقادات خود بسیار راغب می‌شوند. افرادی که از سبک «سردرگم - اجتنابی» بهره‌مند هستند از موقعیت‌های مستلزم تصمیم‌گیری اجتناب می‌کنند. این افراد از مواجهه با مسائل و تصمیم‌های

1. Luyckx
2. Mikulincer & Shaver
3. Pittman
4. Koepke & Denissen
5. Erikson
6. Berzoksky
7. informational identity style
8. normative identity style
9. diffuse / avoidant identity style

شخصی بیزار هستند. این نوع سبک با خوداندیشی، خودآگاهی و تلاش شناختی همبستگی منفی دارد. افراد دارای «سبک هنجاری» ارزش‌هایی را می‌پذیرند که مقبول افراد معتبر است. این افراد در قبال ارزش‌های پذیرفته شده احساس تعهد بالایی دارند و به‌طور معمول تمایلی به دریافت اطلاعات مغایر با ارزش‌های ذهنی خود ندارند. این افراد نیاز زیادی به ساختارهای ذهنی و ارزشی آماده از خود نشان می‌دهند (برزونسکی و کینی، ۱۹۹۵، به نقل از فولاد چنگ، ۱۳۸۵). کودکان در تلاش برای جلب کردن و به‌دست آوردن سرمایه‌های والدین^۱ هستند، مقدار انرژی را که هر یک از والدین در مراقبت‌های فرزندپروری مصرف می‌کنند سرمایه‌گذاری والدین می‌نامند (انجمن روانشناسی آمریکا^۲، ۲۰۰۷)؛ فرقی ندارد که سرمایه‌ها مادی باشد (مثل پول) یا شناختی (مثل مدت زمانی که برای آموزش کودکان سپری می‌کنند) یا بین فردی (مثل عشق و محبت) (دانکل و هاربک^۳، ۲۰۰۹). در واقع تفاوت‌ها در شخصیت و هویت به این دلیل ایجاد می‌شود که والدین حدود منابع خود را به‌طور متفاوتی بر اساس جنبه‌های رایج و پتانسیل مناسب و شایسته هر فرزند پخش می‌کنند. فرزندان این منابع را می‌خواهند و برای این منابع و قابلیت‌ها و سرمایه‌ها با انجام‌دادن و اجرای یک وضعیت مناسب و خوشایند خاص در خانواده رقابت می‌کنند (دانکل و هاربک، ۲۰۰۹). جستجوی هویت پیش‌نیاز رشد بهینه شخصی در طی زندگی است و نتایج گسستگی هویت، فراتر از آن است که بتوان در اینجا به تمامی آن‌ها اشاره کرد، لیکن اریکسون معتقد است: فردی که قادر به‌افتن ارزش‌های مثبت پایدار در فرهنگ، مذهب یا ایدئولوژی خود نیست، ایده‌آل‌های او بهم می‌ریزد. چنین فردی که از درهم ریختگی هویت رنج می‌برد، نه می‌تواند ارزش‌های گذشته خود را ارزیابی کند و نه صاحب ارزش‌هایی می‌شود که به کمک آن‌ها بتواند آزادانه برای آینده طرح‌ریزی کند. بسیاری از افراد، هنگامی که دچار بحران هویت می‌شوند، احساس پوچی، از خود بیگانگی، تنهایی و غربت می‌کنند. حتی گاهی به دنبال «هویت منفی»^۴ می‌گردند، هویتی درست برخلاف آنچه که اولیاء و جامعه برای آن‌ها در نظر گرفته است. بسیاری از رفتارهای ضد اجتماعی و ناسازگارانه نوجوان را می‌توان از این دیدگاه توجیه کرد (محمدی، ۱۳۹۰). با توجه به اهمیت

1. parental investment
2. American Psychology Association
3. Dunkel & Harbke
4. negative identity

نقش والدین، به ویژه مادر در شکل‌گیری سبک‌های هویت، لذا ضرورت دارد در خصوص عوامل پیش‌بینی‌کننده سبک‌های هویت پژوهشی انجام شود. فولادچنگ و همکاران (۱۳۸۹) طی پژوهشی تحت عنوان «پیش‌بینی سبک‌های هویت نوجوانان بر اساس ابعاد فرزند‌پروری» نشان دادند که سبک تربیتی توأم با محبت و پذیرش قادر به پیش‌بینی سبک‌های هویتی اطلاعاتی است. این یافته بیان‌کننده آن است که اگر نوجوان از طرف والدین مورد محبت و پذیرش قرار بگیرد در او هویت اطلاعاتی ایجاد می‌شود.

طی پژوهشی دانکل و هاربک (۲۰۰۹) به این نتیجه رسیدند که هویت با پذیرش از سوی والدین مرتبط است. در این زمینه تئوری طرد و پذیرش والدین^۱ نحوه پیامدهای پذیرش و طرد والدین را بر فرزندان توضیح می‌دهد و همچنین اینکه چرا بعضی والدین گرم و با محبت هستند، در حالی که دیگری سرد و خشن یا بی‌توجه و طردکننده هستند (روهنر^۲، ۲۰۱۳). این نظریه بیان می‌کند طرد والدین در هر جای جهان به وسیله ترکیب ۴ اصل نشان داده می‌شود: سردی و بی‌مهری، در مقابل گرمی و مهر و محبت، ۲- متخاصم و پرخاشگر، ۳- بی‌تفاوتی و غفلت، ۴- طرد (روهنر و روهنر، ۱۹۸۰). رفتارهای منفی والدین به‌عنوان پیش‌بین آسیب‌شناختی در میان زنان و مردان شناخته شده است. تجربه بیش‌تر طرد والدینی و فقدان محبت و مهر به‌عنوان پیش‌بین‌های مشکلات رفتاری، ضداجتماعی و رفتارهای بزه‌کاری مشخص می‌شود (شاهید^۳ و همکاران، ۲۰۰۹). طی مطالعه‌ای که در کلمبیا انجام شد نتیجه یافته‌ها تئوری طرد و پذیرش والدین^۴ را درخصوص رابطه بین پذیرش والدین و سرانجام فرزندان تأیید کرد (روهنر، ۲۰۰۴؛ روهنر و بریتنر^۵، ۲۰۰۲). روهنر و بریتنر (۲۰۰۲) گزارش دادند شواهد طولی زیادی وجود دارد که نشان می‌دهند طرد والدین مقدم بر رشد و تحول مشکلات سلامت روان، همانند افسردگی، مشکلات رفتاری و اختلالات رفتاری و سوء مصرف مواد است. نتایج پژوهش‌های طولی دیگر نشان دادند که همبستگی دوسویه بین

-
1. parental acceptance-rejection theory
  2. Rohner
  3. Shahid, Mullick, Nahar, Nahar & Khan
  4. Parental Acceptance Rejection(PAR)
  5. Britner

مشکلات رفتاری بچه‌ها و طرد والدین وجود دارد (کوهن و بروک^۱، ۱۹۹۵، گرشوف^۲، ۲۰۰۲، به نقل از لی‌لا^۳ و همکاران، ۲۰۰۷).

همان‌طور که بیان شد در پژوهش‌های پیشین (همانند فولادچنگ و همکاران، ۱۳۸۹) نقش والدین (پدر و مادر) در خصوص سبک‌های هویت در نوجوانان (پسر و دختر) بررسی شده است، اما به نقش طرد و پذیرش مادر در پیش‌بینی سبک‌های هویتی دختران چندان توجه نشده است؛ لذا هدف از پژوهش حاضر بررسی نقش طرد و پذیرش مادر به‌عنوان پیش‌بین‌های سبک هویتی در دانشجویان دختر دانشگاه شهید چمران اهواز است. به بیان دیگر هدف از این پژوهش پیش‌بینی سبک هویت دانشجویان دختر بر اساس طرد و پذیرش مادر در دانشگاه شهید چمران اهواز است. بنابراین، در راستای هدف پژوهش حاضر، این سؤال مطرح است که آیا طرد و پذیرش مادر پیش‌بین سبک‌های هویتی در دانشجویان دختر دانشگاه شهید چمران اهواز است.

روش

جامعه پژوهش حاضر دانشجویان دختر مقطع کارشناسی دانشگاه شهید چمران اهواز بود. نمونه آماری این پژوهش را ۱۷۱ نفر از دانشجویان این دانشگاه تشکیل دادند. روش نمونه‌گیری به صورت تصادفی چند مرحله‌ای خوشه‌ای انجام شد. شیوه اجرای این مرحله از پرسشنامه بدین صورت بود که از طریق هماهنگی با مسئول آموزش دانشکده‌های بیرون آمده از قرعه و مجوز اجرای پژوهش پرسشنامه‌ها بین کلاس‌های انتخابی توزیع شد. به این ترتیب که ابتدا از بین ۱۰ دانشکده ۴ دانشکده، سپس از بین هر دانشکده ۳ کلاس به صورت تصادفی انتخاب شدند و کلیه دانشجویان دختر این کلاس‌ها پرسشنامه‌ها را تکمیل کردند، پس از اجرای پژوهش ۱۷۱ پرسشنامه برگردانده شد.

طرح پژوهش حاضر همبستگی از نوع همبستگی متعارف^۴ بود. تحلیل همبستگی متعارف شبیه رگرسیون چندگانه است. به این معنا که در این روش ترکیبی از متغیرهای پیش‌بینی‌کننده

1. Cohen & Brook
2. Gershoff
3. Lila & Garcia
4. Canonical correlation

به‌منظور پیش‌بینی متغیرهای ملاک به کار برده می‌شود. تفاوت این دو روش در تعداد متغیرهای ملاک است. در رگرسیون چندگانه فقط یک متغیر ملاک وجود دارد، در صورتی که تحلیل همبستگی متعارف بیش از یک متغیر ملاک دارد (دلاور، ۱۳۷۶). همچنین روش تجزیه و تحلیل داده‌ها نیز با استفاده از میانگین، انحراف استاندارد، همبستگی ساده، همبستگی متعارف انجام شده است.

ابزارهای پژوهش عبارت بودند از:

پرسشنامه طرد و پذیرش والدین ویژه بزرگسالان (فرم مادر): پرسشنامه طرد و پذیرش والدین (فرم مادر) به‌منظور سنجش تجربه میزان ادراک طرد و پذیرش مادر در دوران کودکی تهیه شده است، که توسط جوانان و بزرگسالان سنین ۱۸-۴۳ سال تکمیل می‌شود. این پرسشنامه دارای ۶۰ سؤال و از نوع بسته پاسخ است، پاسخ سؤال‌ها به صورت درجه‌بندی شده از تقریباً همیشه نادرست (۱) تا همیشه درست (۴) قرار داده شده است. در این پرسشنامه پاسخ صحیح یا غلط وجود ندارد. این پرسشنامه برای سنجش دو عامل طرد و پذیرش استفاده شده است. شامل ۴ خرده مقیاس پذیرش/محبت، پرخاشگری/خصومت، بی‌علاقگی/غفلت و در نهایت طرد است، که در پژوهش حاضر از دو خرده مقیاس طرد (شامل ماده‌های ۵۹-۵۶-۵۳-۴۶-۳۹-۳۲-۲۵-۱۸-۱۱-۴) و پذیرش (شامل ماده‌های ۶۰-۵۸-۵۷-۵۵-۵۴-۵۰-۴۷-۴۳-۴۰-۳۶-۳۳-۲۹-۲۶-۲۲-۱۹-۱۵-۱۲-۸-۵) استفاده شد. آلفای کرونباخ این پرسشنامه را روهنر (۲۰۰۷)، به نقل از یزدخواستی، (۱۳۸۹) در آمریکا ۰/۹۳ گزارش کرده است. در ایران یزدخواستی (۱۳۸۸) ضریب همسانی درونی این آزمون را برابر با ۰/۹۸ و ضریب همسانی درونی عامل‌ها پرسشنامه طرد و پذیرش والدین را به ترتیب برابر با ۰/۹۵ و ۰/۹۰ گزارش می‌کند. او برای بررسی روایی این پرسشنامه، همبستگی بین خرده آزمون‌ها را با نمره کل آزمون محاسبه کرد و ضرایب عامل‌های پذیرش/محبت، خصومت/پرخاشگری، بی‌تفاوتی/غفلت‌کننده و طرد را به ترتیب برابر با ۰/۹۷، ۰/۸۸، ۰/۹۶، ۰/۹۴ به‌دست آورد(به نقل از یزدخواستی، ۱۳۸۹).. در پژوهش حاضر ضرایب پایایی این پرسشنامه با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۶۴ به‌دست آمد.

1. Adult Acceptance-Rejection Questionnaire-Mother form

پرسشنامه سبک هویت^۱: پرسشنامه سبک هویت یک مقیاس ۴۰ سؤالی است که ۱۱ سؤال آن مربوط به مقیاس اطلاعاتی، ۹ سؤال آن مربوط به مقیاس هنجاری، ۱۰ سؤال آن مربوط به مقیاس سردرگم یا اجتنابی و ۱۰ سؤال دیگر مربوط به مقیاس تعهد است که برای تحلیل ثانویه استفاده می‌شود و یک سبک هویتی محسوب نمی‌شود، یعنی می‌توان تغییر تعهد را به منظور تفکیک افراد دارای تعهد زیاد و کم در مقیاس اطلاعات به کار برد (برزونسکی و نای-می-یر^۲، ۱۹۹۴). پاسخ به سؤال‌ها به شکل طیف لیکرت ۵ درجه‌ای بود که شامل کاملاً مخالف = ۱ تا کاملاً موافق = ۵ است. برزونسکی (۱۹۹۲) پایایی درونی (ضریب آلفا) مقیاس اطلاعاتی را ۰/۶۲، مقیاس هنجاری ۰/۶۶ و مقیاس سردرگم یا اجتنابی را ۰/۷۳ گزارش کرده است.

در مطالعه وایت^۳ و همکاران (۱۹۹۸) ضرایب آلفا برای مقیاس سردرگم یا اجتنابی (فرم ISI-6G ۰/۷۸ و فرم ISI اصلی ۰/۷۷) بیش‌تر از مقیاس هنجاری (فرم ISI-6G ۰/۶۴ و فرم ISI اصلی ۰/۶۷) و مقیاس اطلاعاتی (فرم ISI-6G ۰/۵۹ و فرم ISI اصلی ۰/۶۴) گزارش شده است. به طور کلی مقیاس ISI-6G موازی مقیاس ISI اصلی است و با اندازه‌های ملاک گوناگون به شیوه‌های پیش‌بینی شده ارتباط دارد (به نقل از غضنفری، ۱۳۸۳). پایایی این پرسشنامه در پژوهش شیخ‌الاسلامی (۱۳۸۵) با استفاده از آلفای کرونباخ برای سه سبک هویت اطلاعاتی، هنجاری و سردرگم-اجتنابی به ترتیب برابر با ۰/۵۸، ۰/۴۷ و ۰/۶۴ محاسبه شد. روایی آن نیز در پژوهش فولادچنگ و همکاران (۱۳۸۹) بررسی شد که شاخص KMO برابر با ۰/۶۶ و ضریب کرویت بارتلت برابر با ۱۲۹۰/۱۱ و در سطح $p < ۰/۰۰۱$ معنادار گزارش شد. در پژوهش حاضر با استفاده از روش آلفای کرونباخ، پایایی این پرسشنامه ۰/۶۸ به دست آمد.

یافته‌ها

دامنه سنی کل نمونه مورد بررسی ۱۷ - ۳۰ سال با میانگین سنی ۲۱/۴۷ و انحراف استاندارد ۲/۲۸ بود. میانگین و انحراف معیار نمره‌های دانشجویان دختر در سبک‌های هویت و طرد و پذیرش مادر در جدول ۱ آورده شده است.

1. Identity Style Inventory (ISI)
2. Neimeyer
3. White

جدول ۱: میانگین و انحراف معیار نمره‌های دانشجویان در طرد و پذیرش مادر و سبک‌های هویت

متغیر	میانگین	انحراف معیار
طرد مادر	۱۷/۲۸	۴/۶۲
پذیرش مادر	۶۲/۴۳	۱۱/۶۳
هویت اطلاعاتی	۳۸/۴۳	۵/۵۷
هویت سردرگم-اجتنابی	۲۵/۹۱	۵/۹۵
هویت هنجاری	۲۳/۸۱	۴/۴۳

همان‌گونه که مندرجات جدول ۱ نشان می‌دهند، میانگین (انحراف معیار) دانشجویان در طرد مادر ۱۷/۲۸ (۴/۶۲)، پذیرش مادر ۶۲/۴۳ (۱۱/۶۳)، هویت هنجاری ۲۳/۸۱ (۴/۴۳)، هویت اطلاعاتی ۳۸/۴۳ (۵/۵۷) و هویت سردرگم-اجتنابی ۲۵/۹۱ (۵/۹۵) است. جدول ۲ ماتریس همبستگی بین متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد.

جدول ۲: ماتریس همبستگی طرد و پذیرش مادر و سبک‌های هویت

طرد	پذیرش	هنجاری	اطلاعاتی	سردرگم-اجتنابی
۱				
۰/۵۶۶**	۱			
۰/۱۹۵*	۰/۴۸۹**	۱		
۰/۱۳۴*	۰/۳۶۷**	۰/۵۰۴**	۱	
۰/۱۵۲*	۰/۰۵۰	۰/۰۹۷	۰/۱۷۰*	۱

**همبستگی در سطح ۰/۰۱ معنادار است *همبستگی در سطح ۰/۰۵ معنادار است.

همان‌طور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود روابط بین طرد مادر با هویت هنجاری (۰/۱۹۵-)، هویت اطلاعاتی (۰/۱۳۴-) و هویت سردرگم-اجتنابی (۰/۱۵۲) و روابط بین پذیرش مادر با هویت هنجاری (۰/۴۸۹) و هویت اطلاعاتی (۰/۳۶۷) در سطح مورد نظر (P<۰/۰۵) معنادار است، اما ضریب همبستگی بین پذیرش مادر و هویت سردرگم-اجتنابی معنادار نیست (r=۰/۰۵۰).

در پژوهش حاضر برای بررسی رابطه متغیرهای پژوهش از روش تحلیل همبستگی

متعارف استفاده شد. در تحلیل همبستگی متعارف، شدت و قدرت رابطه کلی بین ترکیب‌های خطی (متغیرهای متعارف) متغیرهای مستقل و وابسته سنجیده می‌شود. بنابراین، در این روش همبستگی دو سویه بین دو متغیر متعارف نشان داده می‌شود. در پژوهش حاضر طرد و پذیرش مادر به‌عنوان پیش‌بین، سه سبک هویت به‌عنوان ملاک در نظر گرفته شد تا رابطه چندمتغیری مشترک میان این دو دسته متغیر بررسی شود. مانند استفاده از هر روش آماری دیگری، معمول‌ترین کار در تحلیل داده‌ها، تحلیل توابعی است که از نظر آماری معنادار هستند. حداقل سطح معناداری مقبول برای تحلیل داده‌ها سطح معناداری ۰/۰۵ است که به‌عنوان سطح معناداری رایج در تعیین معناداری یک ضریب همبستگی مطرح است. جدول ۳ نتایج آزمون‌های معناداری برای مدل کامل^۱ تحلیل همبستگی متعارف را نشان می‌دهد.

جدول ۳: آزمون‌ها معناداری برای مدل کامل تحلیل همبستگی متعارف

نام آزمون	ارزش	نسبت F	df فرضیه	df خطا	سطح معناداری
اثر پیلای	۰/۳۰۲	۹/۹۲	۶	۳۳۴	<۰/۰۰۱
ویلکز لامبدا	۰/۷۰۴	۱۰/۵۹	۶	۳۳۲	<۰/۰۰۱
اثر هتلینگ	۰/۴۰۹	۱۱/۲۵	۶	۳۳۰	<۰/۰۰۱

همان‌طور که از جدول ۳ مشاهده می‌شود معناداری مقدار لامبدای ویلکز ($p < 0.001$) نشان می‌دهد که بین دو دسته متغیر (طرد و پذیرش مادر و سبک‌های هویت) رابطه معنادار وجود دارد. لامبدا نشان‌دهنده واریانس است که توسط مدل تبیین نمی‌شود، در نتیجه $1 - \lambda$ اندازه اثر^۲ مدل کامل را در ماتریس R^2 آشکار می‌کند. بر این مبنای، اندازه اثر دو تابع متعارف تحلیل برابر است با $0.296 = 1 - 0.704$. اندازه اثر، مقدار واریانس مشترک بین دو دسته متغیر است که مدل کامل قادر به تبیین آن است، بنابراین، مدل به دست آمده در این پژوهش، ۲۹ درصد از واریانس بین متغیرهای طرد و پذیرش مادر و سبک‌های هویت را تبیین می‌کند. تعداد توابع یا ابعادی که در تحلیل متعارف به‌دست می‌آید برابر با تعداد متغیرها در

1. full model
2. effect size

کوچک‌ترین دسته (پیش‌بین یا ملاک) است. در تحلیل متعارف یک روش برای بررسی معناداری توابع، توجه به مقدار واریانسی است که هر تابع تبیین می‌کند. بزرگی رابطه بین یک جفت ترکیب خطی به وسیله ضریب همبستگی متعارف نشان داده می‌شود. مجذور این ضریب ممکن است مقدار واریانس مشترک بین دو متغیر متعارف نامیده شود. چون در این پژوهش متغیر ملاک شامل طرد و پذیرش مادر است؛ بنابراین، دو تابع یا بعد به دست آمد. اطلاعات مربوط به این دو تابع در جدول ۴ آمده است.

جدول ۴: ویژگی‌های توابع حاصل از تحلیل متعارف

شماره تابع	مقدار ویژه	درصد	درصد تراکمی	همبستگی متعارف	مجذور همبستگی
۱	۰/۳۸۲	۹۳/۴۵	۹۳/۴۵	۰/۵۲۵	۰/۲۷۶
۲	۰/۰۲۶	۶/۵۴	۱۰۰	۰/۱۶۱	۰/۰۲۶

در تحلیل متعارف روش آسانی برای آزمون معناداری توابع به صورت جداگانه وجود ندارد. یک روش برای بررسی معناداری توابع، توجه به مقدار واریانسی است که هر تابع تبیین می‌کند. در جدول ۴ مشاهده می‌شود که مجذور همبستگی‌های متعارف توابع به ترتیب برابر با ۰/۲۷۶، ۰/۰۲۶ است. پیرو شری و هنسان^۱ (۲۰۰۵، نقل از داوودی و افشاری، ۱۳۹۰) توابعی که کم‌تر از ۱۰ درصد واریانس را تبیین کنند، کنار گذاشته می‌شوند و تفسیر نمی‌شوند، بنابراین، فقط تابع اول تفسیر می‌شود که ۲۷ درصد از واریانس مشترک را تبیین می‌کند و تابع دوم (۲/۶ درصد) تفسیر نمی‌شود. علاوه بر روش فوق، آزمون معناداری آماری توابع با استفاده از تحلیل کاهش^۲ بعد نیز به پژوهشگر اجازه می‌دهد که به کمک چیدمان سلسله مراتبی توابع معناداری آماری آن‌ها را آزمون کند. در جدول ۵ نتایج تحلیل کاهش بعد توابع دوگانه این پژوهش نشان داده شده است.

-
1. Sherry & Henson
  2. Dimension reduction analysis

جدول ۵: نتایج تحلیل کاهش بعد برای توابع متعارف

شماره ریشه	لامبدای ویلکز	نسبت F	df فرضیه	df خطا	سطح معناداری
۲ تا ۱	۰/۷۰۴	۱۰/۵۹	۶	۳۳۲	<۰/۰۰۱
۲ تا ۲	۰/۹۷۳	۲/۲۳	۲	۱۶۷	۰/۱

در ردیف اول جدول ۵ نتایج آزمون معناداری اثر تجمعی^۱ توابع ۱ الی ۲ ارائه شده است. این آزمون نشان می‌دهد که آیا ترکیب هر دو تابع معنادار است یا خیر؟ همان‌طور که پیش از این گفته شد اثر تجمعی توابع ۱، ۲ (یا مدل کامل) از نظر آماری معنادار است ($p < 0/001$). اثر تجمعی تابع ۲ و ۲ (۰/۱) معنادار نیست. به عبارت دیگر تابع ۱ الی ۲ میزان معناداری از واریانس مشترک بین دو دسته متغیرها را تبیین می‌کند. بنابراین، نتایج تحلیل کاهش بعد با نتایج حاصل از بررسی مجذور همبستگی متعارف هماهنگ است.

نتایج تا به این جا نشان داد که بین دو دسته متغیر رابطه معناداری وجود دارد و تابع ۱ الی ۲ به دست آمده، مقدار معناداری از واریانس بین دو دسته متغیر را تبیین می‌کند، اما نقش هر کدام از متغیرهای پیش‌بین و ملاک در توابع چقدر است؟ برای پاسخ به این سؤال به ضرایب استاندارد و ساختاری متغیرها رجوع می‌کنیم. در میان این شاخص‌ها برای تفسیر متغیرهای متعارف، ضرایب استاندارد ثابت کم‌تری دارند و تفسیر متغیرهای متعارف از طریق آن‌ها همراه با سوگیری است. بنابراین، ضرایب ساختاری برای تفسیر متغیرهای متعارف ترجیح داده می‌شود. منظور از ضرایب ساختاری سنجش رابطه خطی ساده بین متغیرهای مستقل (یا وابسته) و متغیرهای متعارف مربوط به خودشان است. ضرایب ساختاری همچون بار عاملی در تحلیل عامل تفسیر می‌شوند. جدول ۶ ضرایب استاندارد، ضرایب ساختاری و مجذور ضریب ساختاری آن‌ها (یا واریانس تبیین شده) را برای مجموعه متغیرهای پیش‌بین و ملاک در تابع اول نشان می‌دهد.

1. cumulative effect

جدول ۶: ضرایب استاندارد، ساختاری و مجذور ضرایب ساختاری متغیرها در تابع

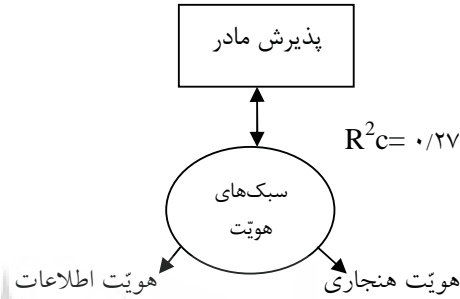
متغیر	ضریب استاندارد	ضریب ساختاری	مجذور ضریب ساختاری
طرد مادر	-۰/۲۹۶	۰/۳۴۷	۰/۱۲۰
پذیرش مادر	-۱/۱۳۷	-۰/۹۶۹	۰/۹۳۸
R²c			
هویت اطلاعاتی	-۰/۳۶۷	-۰/۸۳۷	۰/۵۴۳
هویت هنجاری	-۰/۷۷۲	-۰/۹۴۶	۰/۸۹۴
هویت سردرگم-اجتنابی	-۰/۱۱۳	۰/۰۲۳	۰/۰۰۰

پیرو آلپورت و پترسون^۱ (۱۹۷۲)، به نقل از شیروانیان، (۱۳۸۹) فقط به متغیرهای دارای ضرایب ساختاری حداقل ۰/۳۰ توجه شده و تفسیر می‌شوند. به این ترتیب مندرجات جدول ۶ نشان می‌دهد که در تابع اول به ترتیب اهمیت پذیرش مادر (ضریب ساختاری، -۰/۹۶۹) و طرد مادر (ضریب ساختاری، ۰/۳۴۷) در ترکیب خطی دو متغیر پیش‌بین دارند. از سوی دیگر، در این تابع از بین متغیرهای ملاک به ترتیب اهمیت هویت هنجاری (ضریب ساختاری، -۰/۹۴۶) و هویت اطلاعاتی (ضریب ساختاری، -۰/۸۳۷) سهم بیش‌تری در ترکیب خطی متغیرهای ملاک دارند. به بیان دیگر، در تابع اول هویت هنجاری و هویت اطلاعاتی به وسیله پذیرش مادر و طرد مادر پیش‌بینی می‌شوند. همچنین، ضریب تعیین متعارف ۰/۲۷ است که مقدار واریانس مشترک بین دو مجموعه متعارف متغیرهای پیش‌بین و ملاک را تعیین می‌کند. به علاوه، طبق ضرایب استاندارد مندرج در جدول ۶ به ازای افزایش یک انحراف معیار در پذیرش مادر، نمره تابع متعارف اول به اندازه ۱/۱۳۷ کاهش می‌یابد، به ازای افزایش یک انحراف معیار در طرد مادر، نمره تابع متعارف اول به اندازه ۰/۲۹۶ کاهش می‌یابد. به ازای افزایش یک انحراف معیار در هویت هنجاری، نمره تابع متعارف اول به اندازه ۰/۷۷۲، به ازای افزایش یک انحراف معیار در هویت اطلاعاتی، نمره تابع متعارف اول به اندازه ۰/۳۶۷ و به ازای افزایش یک انحراف معیار در هویت سردرگم-اجتنابی، نمره تابع متعارف اول به اندازه

1. Alpert & Peterson

۰/۱۱۳ کاهش می‌یابد.

نمودار ۱ روابط مفهومی متغیرهای پیش‌بین و ملاک را در تابع اول متعارف نشان می‌دهد.

نمودار ۱: مدل مفهومی پذیرش مادر با سبک هویت‌هنجاری و سبک هویت اطلاعاتی

بحث و نتیجه‌گیری

نظریه فروید (به نقل از فیست و فیست، ۱۳۸۹) اولین نظریه‌ای بود که روی تأثیر رابطه والد-فرزند بر رشد تأکید کرد. در این نظریه عقده ادیپ زنانه زمانی حل می‌شود که دختر با مادرش همانندسازی کند، با این حال این عقده آهسته‌تر و ناقص‌تر از عقده ادیپ مردانه خاتمه می‌یابد. آن‌ها برای اجتناب از تنبیه، میل و احساس نسبت به والد جنس مخالف را رها می‌کنند و خصوصیات و ارزش‌های والد همجنس خود را می‌پذیرند؛ در نتیجه فراخود دختر از بقایای عقده ادیپ متلاشی شده و از طریق همانندسازی با مادر خود شکل می‌گیرد. از طرفی این تکانه‌های فطری از طریق تجربیات فرزندپروری هدایت و کنترل می‌شوند و تجربیات اولیه روند بعدی رشد را تعیین می‌کنند. بنابراین، هدف این پژوهش پیش‌بینی سبک هویت دانشجویان دختر بر اساس طرد و پذیرش مادر در دانشگاه شهید چمران اهواز است. ضرایب ساختاری به‌دست آمده در این پژوهش نشان می‌دهند که الگویی از نمرات پایین در پذیرش مادر و نمرات بالا در طرد مادر با الگویی از نمرات پایین در هویت‌هنجاری و اطلاعاتی همبسته هستند. بنابراین، یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که ترکیب پذیرش بالا و طرد پایین احتمال دو هویت اطلاعاتی و هنجاری را بالا می‌برد. طی اجرای چندین پژوهش (همانند

فولادچنگ و همکاران، ۱۳۸۹؛ زیمرمن و بکر-استول^۱، ۲۰۰۲؛ اشتاین برگ^۲، ۲۰۰۱) نتایج نشان داد که سبک تربیتی توأم با محبت و پذیرش قادر به پیش‌بینی سبک‌های هویتی اطلاعاتی است. این یافته بیان‌کننده آن است که اگر والدین نوجوان محبت کرده و او را بپذیرد در او هویت اطلاعاتی ایجاد می‌شود. در حقیقت، این گونه نوجوانان تمایل بیش‌تری به دریافت اطلاعات و ارزیابی آن‌ها دارند، از این اطلاعات در جهت شکل‌دادن به هویت خود استفاده می‌کنند و در نتیجه از هویت موفق و پیشرفته‌تری بهره‌مند می‌شوند. پژوهش‌ها نشان می‌دهد که محبت، بیش‌ترین تأثیر را بر رشد هویت موفق دارد، زیرا در کمک به نوجوان برای کسب اطمینان و اعتماد به نفس در تغییرات زندگی و چالش‌هایی که با آن مواجه می‌شود، مؤثرترین روش است (سامولیس^۳ و همکاران، ۲۰۰۱؛ ماتوس^۴ و همکاران، ۱۹۹۹؛ شولتیس و بلواستین، ۱۹۹۴). کمپل^۵ و همکاران، (۱۹۸۴) نشان دادند که ترکیب صمیمیت عاطفی و پذیرش از طرف خانواده و دادن استقلال به نوجوان موجب ایجاد سبک هویت اطلاعاتی در نوجوان می‌شود. محبت و پذیرش از طرف والدین به شکل منفی و معناداری قادر به پیش‌بینی سبک سردرگم-اجتنابی بود. زمانی که نوجوان از طرف والدین مورد محبت و پذیرش واقع نشود، نوجوان دچار سبک سردرگم-اجتنابی می‌شود (میوس^۶ و همکاران، ۲۰۰۲؛ فرانک^۷ و همکاران، ۱۹۹۰؛ گراتونت و کوپر، ۱۹۸۵؛ انرایت^۸ و همکاران، ۱۹۸۰؛ کمپل و همکاران، ۱۹۸۴). سبک فرزندپروری مقتدرانه پیش‌بینی‌کننده مثبتی برای سبک هویتی اطلاعاتی است. همچنین این سبک فرزندپروری، پیش‌بینی‌کننده سبک هویت هنجاری به صورت مثبت است (برزنسکی، ۲۰۰۴). نتایج پژوهش‌ها نشان می‌دهد نوجوانانی که از جانب والدین طرد می‌شوند و به لحاظ عاطفی با والدین خود فاصله دارند، دچار اغتشاش هویت می‌شوند (انرایت و همکاران، ۱۹۸۰).

1. Zimmerman & Becker-Stoll
2. Steinberg
3. Samuolis
4. Matos
5. Compbell
6. Meeus
7. Frank
8. Enright

تفاوت در سبک‌های والدینی (بکر^۱، ۱۹۶۴، به نقل از امیدیان، ۱۳۸۱) به تفاوت در نحوه هویت‌یابی منجر می‌شود، افرادی که والدین مسامحه‌گر و رها کننده یا طرد کننده دارند، انتظار می‌رود که حالت هویت سردرگم داشته باشند و در حل موفقیت‌آمیز بحران‌های هویت با مشکلات بیش‌تری مواجه باشند. فرزندان والدین اقتدارگر ممکن است دو مسیر متضاد را طی کنند، یا بر اساس انتخاب‌های والدین هویت زودهنگام پیدا کنند یا شورش کرده و از طریق حل بحران هویت، مسیر خود را پیدا کنند. والدین آزادی‌خواه در صورت فراهم کردن جایگزین‌های بیش‌تر برای هویت‌یابی فرزندان خود، برای ایجاد هویت کسب شده و تعهدات قوی نسبت به آن، موفق‌تر از سایر والدین هستند. این‌گونه نوجوانان از دریافت اطلاعات اجتناب کرده و قادر به تصمیم‌گیری در امور مهم زندگی خود نیستند. اسمیت^۲ و همکاران (۲۰۰۸) در مطالعه‌ای به بررسی رابطه سبک‌های فرزندپروری اقدام کردند. این پژوهش که به شکل گسترده بر روی ۶۴۷ نوجوان انجام شد، نشان داد که سبک هویت اطلاعاتی به شکل مثبتی به وسیله سبک فرزندپروری حمایتی پیش‌بینی می‌شود. همچنین این سبک هویتی به وسیله سبک فرزندپروری کنترل روان‌شناختی پیش‌بینی می‌شود. سبک هویت سردرگم نیز به وسیله سبک کنترل رفتاری پیش‌بینی می‌شود. در پژوهش دانکل و هاربک (۲۰۰۹) نیز نتایج بدین قرار بود که طرد با هویت سردرگم ارتباط مثبت معنادار دارد و رابطه پذیرش با هویت هنجاری مثبت معناداری با پذیرش و ارتباط منفی معناداری با طرد و همچنین هویت اطلاعاتی ارتباط مثبت معناداری با پذیرش و ارتباط منفی معناداری با طرد داشت. در مجموع این یافته‌ها نشان می‌دهد که با توجه به در نظر گرفته شدن همپوشی بین متغیرها در پیش‌بینی سبک‌های هویت، پذیرش مادر و طرد مادر اهمیت فراوانی دارد.

با توجه به این نکته که جامعه پژوهش حاضر دانشجویان دختر بودند و پذیرش و طرد مادر بررسی شده است، لذا باید از تعمیم نتایج آن به دانشجویان پسر و پذیرش و طرد از جانب پدر احتیاط کرد. به علاوه، پیشنهاد می‌شود که رابطه پذیرش و طرد از جانب پدر و مادر، در دانشجویان پسر نیز بررسی شود تا احتمال تعمیم نتایج بیش‌تر شود و بتوان در این خصوص به مقایسه دانشجویان دختر و پسر اقدام کرد. به علاوه پیشنهاد می‌شود که برای درک

1. Becker
2. Smith

روشنی از اثرات طرد و پذیرش مادر به متغیرهای بررسی شده در این پژوهش توجه شود و حتماً به وجود این متغیرها به‌عنوان عوامل مؤثر در سلامت و سازگاری افراد و متأثر از طرد و پذیرش مادر توجه شود. همچنین کارگاه‌های آموزشی در جهت آموزش به والدین در رابطه با نحوه برخورد با فرزندان و توضیح نقش این مطلب در شکل‌گیری هویت فرزندان از سوی مسئولان تعلیم و تربیت و متخصصان حوزه سلامت روانی برگزار شود.

منابع

- امیدیان، مرتضی (۱۳۸۱). بررسی انواع هویت در ابعاد اعتقادی و روابط بین فردی و تفاوت آن‌ها از لحاظ متغیرهای وابسته برگزیده در دانشجویان دختر و پسر دانشگاه شهید چمران اهواز. پایان‌نامه دکترای روانشناسی. دانشگاه شهید چمران اهواز.
- امیری، شعله، عابدی، احمد، موسوی، زهره و پالاهنگ، حسن (۱۳۸۴). رابطه بین پیشایندهای شخصیتی (اضطراب، عزت نفس، جایگاه مهار) با انواع هویت‌یابی. دانش و پژوهش در روانشناسی، ۲۵، ۵۷-۷۴.
- پاک‌دامن، شهلا و خان‌جانی، مهدی (۱۳۹۰). نقش فرزندپروری ادراک شده در رابطه بین سبک‌های دلبستگی و جمع‌گرایی در دانشجویان. پژوهش‌های روان‌شناسی اجتماعی، دوره ۱، شماره ۴، ۸۱-۱۰۲.
- داوودی، ایران و افشاری، افروز (۱۳۹۰). بررسی رابطه بین الگوی تایمی با صفات شخصیتی در دانشجویان. پژوهش‌های روانشناسی بالینی و مشاوره، ۲۱(۲)، ۱۳۷-۱۵۰.
- دلاور، علی (۱۳۷۶). مبانی نظری و علمی پژوهشی در علوم انسانی و اجتماعی. تهران: رشد.
- غضنفری، احمد (۱۳۸۳). اعتباریابی و هنجاریابی پرسشنامه سبک هویت (ISI-6G). مطالعات تربیتی و روانشناسی دانشگاه فردوسی، ۱۷، ۸۱-۹۴.
- فولادچنگ، محبوبه (۱۳۸۷). نقش بافت خانوادگی در نیمرخ شخصی نوجوانان. مجله روانشناسی، سال دوازدهم، شماره ۱۲، ۷۲-۸۸.
- فولادچنگ، محبوبه، شیخ‌الاسلامی، راضیه و صفری، هاجر (۱۳۸۹). پیش‌بینی سبک‌های پردازش هویت نوجوانان بر اساس ابعاد فرزندپروری. مجله روانشناسی، سال ۱۴، شماره ۱، ۳-۱۷.
- فولادچنگ، محبوبه (۱۳۸۵). نقش الگوهای خانوادگی در سازگاری نوجوانان. فصلنامه خانواده‌پژوهی، سال دوم، شماره ۷، ۲۰۹-۲۲۱.
- فیست، جس و فیست، گریگوری جی (۱۳۸۹). نظریه‌های شخصیت. ترجمه یحیی سید محمدی. تهران: روان.
- شیخ‌الاسلامی، راضیه (۱۳۸۵). بررسی رابطه بین سبک‌های هویت و ایشار در دانش‌آموزان

دبیرستان‌های شاهد شهر شیراز. چکیده مقالات نخستین همایش علمی فرهنگ ایشار و شهادت، آذر ۱۳۸۵.

شیروانیان، الهه (۱۳۸۹). بررسی ادراک از بیماری، افسردگی، اضطراب، شیوه‌های مقابله با استرس و حمایت اجتماعی ادراک شده به عنوان پیش‌بین‌های پیروی از درمان و کیفیت زندگی مربوط به سلامت در بیماران همودیالیز شهر اصفهان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی، دانشگاه شهید چمران اهواز.

محمدی، فرحناز (۱۳۹۰). مقایسه هوش هیجانی، هیجان خواهی و سبک‌های هویت دختران فراری و عادی استان کرمانشاه. پایان‌نامه کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی، دانشگاه شهید چمران اهواز.

یزدخواستی، فریبا (۱۳۸۹). سبک‌های تعاملی و آزمون‌های روان‌شناختی. اصفهان: پیام علوی.
یزدخواستی، فریبا و قاسمی، سحر (۱۳۹۰). رابطه بین شخصیت و طرد و پذیرش کودکان توسط آن‌ها. مطالعات روانشناسی تربیتی، ۱۲، ۱۳۱-۱۴۴.

- American Psychology Association (2007). *APA Dictionary of Psychology*. Whashington, DC.
- Berzonsky, M. D. (2004). Identity style, parental authority, and identity commitment. *Journal of Youth and Adolescence*, 33(3), 213-220.
- Berzonsky, M. D. (1992). Identity style and coping strategies. *Journal of Personality*, 60, 771- 788.
- Berzonsky, M. D., & Neimeyer, G. J. (1994). Ego identity status and identity processing orientation: The moderating role of commitment. *Journal of Research in Personality*, 28, 425-435.
- Compbell, E., Adams, G. R., & Dobson, W. R. (1984). Familial correlates of identity formation in late adolescence: A study of the predictive utility of connectedness and individuality in family relations. *Journal of Youth and Adolescence*, 13, 481- 509.
- Dunkel, C. S., & Harbke, C. R. (2009). Direct and indirect effects of birth order on personality and identity: Support for the null hypothesis. *The Journal of Genetic Psychology*, 170, 159- 175.
- Enright, R. D., Lapsley, D. K., Dricas, A. S., & Fehr, L. A. (1980). Parental influence on the development of adolescent autonomy and identity. *Journal of Youth and Adolescence*, 9, 529- 546
- Frank, S. J., Pirsch, L. A., & Wright, V. C. (1990). Late adolescents of their relationships with their parents: Relation among deidealization, autonomy, relatedness, and insecurity and implications for adolescent adjustment and ego identity status. *Journal of Youth and Adolscence*, 19, 571- 588

- Grotevant, H. D., & Cooper, C. R. (1985). Patterns of interaction in family relationships and the development of identity exploration. *Child Development, 56*, 415- 420.
- Koepke, S., & Denissen, J. J. (2012). Dynamics of identity development and separation-individuation in parent-child relationships during adolescence and emerging adulthood- A conceptual integration. *Development Review, 32*, 67-88.
- Lila, M., Garcia, F., & Gracia, E. (2007). Perceived paternal and maternal acceptance and childrens outcomes in Colombia. *Social Behavior and Personality, 35*, 115-124.
- Luyckx, K., Goossens, L., Soenens, B., & Beyers, W. (2006). Unpacking commitment and exploration: preliminary validation of an integrative model of late adolescent identity formation. *Journal of Adolescence, 29*, 361-378.
- Matos, P. M., Barbosa, S., Almeida, H. M., & Costa, M. E. (1999). Parental attachment and identity in portuguese late adolescents. *Journal of Adolescence, 22*, 805- 818.
- Meeus, W., Dosterwegel, A., & Vollebergh, W. (2002). Parental and peer attachment and identity development in adolscence. *Journal of Adolescence, 25*, 93- 106.
- Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2007). *Attachment in adulthood: Structure, dynamics and change*. New York: Guilford.
- Pittman, J. F., Kerpelman, J. L., Soto, J. B., & Adler, F. M. (2012). Identity exploration in the dating domain: The role of attachment dimensions and parenting practices. *Journal of Adolescence, 35*, 1485- 1499.
- Rohner, R. P., & Rohner, E. C. (1980). Worldwide tests of parental acceptance-rejection theory. *Behavioral Science Reserch, 15*, 1 -21.
- Rohner, R. P., & Britner, P. A. (2002). Worldwide mental health correlates of parental acceptance-rejection: Review of cross-cultural and intracultural evidence. *Cross-Cultural Research, 36*, 16- 47.
- Rohner, R. P. (2004). The parental acceptance-rejection syndrom: Universal correlates of perceived rejection. *American Psychologist, 59*, 830- 840.
- Rohner, R. P. (2013). Parental acceptance-rejection theory (PAR theory). *University of Connecticut, 1* -5.
- Samuolis, J., Layburn, K., & Schiaffino, K. M. (2001). Identity development and attachment to parents in college students. *Journal of Youth and Adolescence, 30*, 373- 384.
- Schultheiss, D. P., & Blustein, D. L. (1994). Contributions of family relationship factors to the identity formation process. *Journal of Counseling and Development, 73*, 159- 166.
- Shahid, S. F., Mullick, M. S., Nahar, J. SH., Nahar, J., & Khan, S. (2009). Relation between parental rejection and personality. *Bangabandhu Sheikh Mujib Medical University Journal, 2*, 61- 65.
- Smith, I., Koenluychx, S., Duriez, B., Berzoksky, M., & Goossents, L. (2008). Perceived parenting dimensions and identity styles: Exploring the

- socialization of adolescents processing of identity-relevant information. *Journal of Adolescence*, 31, 151- 164.
- Steinberg, L. (2001). We know some things: Parent-adolescent relationships in retrospect and prospect. *Journal of Research on Adolescence*, 11, 1-19.
- White, J. M., and et al (1998). The identity style inventory: A Revision with a sixth-grade reading level (ISI-6G). *Journal of Adolescence Research*, 13,2, 223- 245.
- Zimmerman, P., & Becker-Stoll, F. (2002). Stability of attachment representation during adolescence: The influence of age-identity status. *Journal of Adolescence*, 25, 107- 127.

پښتونستان ښار علمي او مطالعاتي مرکز
پښتونستان ښار علمي او مطالعاتي مرکز